Warszawa, 22.12.2025 r.

dr hab. n. med. i n. o zdr. Anna Szymańska

II Oddział Kardiologii

Śródmiejskie Centrum Kliniczne, Mazowiecki Szpital Bródnowski

Klinika Chorób Serca, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr piel. Pauliny Teodorczyk

„Wpływ życia we wspólnocie zakonnej na kształtowanie się postaw zdrowotnych"

Religia ma niezaprzeczalny wpływ na nasze życie, w tym także na nasz styl życia i może przekładać się na nasze zachowania prozdrowotne. Przedstawiona mi do recenzji dysertacja doktorska magister pielęgniarstwa Paulina Teodorczyk pt. „Wpływ życia we wspólnocie zakonnej na kształtowanie się postaw zdrowotnych" podejmuje tematykę badawczą dotyczącą ważnego obecnie z perspektywy zdrowia publicznego zagadania jakim jest aspekt psychologiczny wpływu życia w bardzo ciekawej grupie badanej jakimi są wspólnoty zakonne. Dotychczas niewiele jest danych dotyczących wybranych społeczności, dla których wiara i duchowość stanowią kluczowe aspekty stylu życia. Pandemia Covid-19 uwidoczniła jak ważny wpływ na zdrowie psychiczne może mieć izolacja lub ograniczenia kontaktów międzyludzkich – może prowadzić do niepokoju, zaburzeń depresyjnych, a w skrajnych przypadkach do prób samobójczych. Bardzo często podłożem takich problemów jest niepokój o własne zdrowie. Niestety,

mimo coraz szerszej wiedzy w tym temacie, dane epidemiologiczne wskazują na wzrost częstości występowania wielu czynników ryzyka, w tym zaburzeń depresyjnych, także w polskiej populacji. Religijności może wpływać pozytywnie na zdrowie. W dostępnej literaturze brakuje aktualnych danych porównujących populację sióstr zakonnych posługujących w Polsce w porównaniu do innych krajów. Temat i zagadnienia podjęte w rozprawie doktorskiej magister Pauliny Teodorczyk oceniam wysoko.

Rozprawa posiada typowy dla tego typu pracy układ. Składa się ze 102 stron, podzielonych na 10 rozdziałów. Pracę uzupełniono o spis treści, streszczenie zarówno w języku polskim jak i angielskim, wykaz stosowanych skrótów, wykaz publikacji, opinię Komisji Bioetycznej (*nr KB/25/2024*) oraz wzór ankiety. W pracy zawarto 17 rycin, 2 tabel oraz aż 172 pozycje piśmiennictwa, co umożliwiło przejrzyste przedstawienie tematu oraz danych zebranych przez Autorkę. Redakcyjny podział pracy, wzajemne proporcje rozdziałów oraz układ graficzny nie budzą zastrzeżeń, stanowiąc objętość adekwatną do przedstawienia omawianych w rozprawie zagadnień.

Wprowadzenie do poruszanego w dysertacji zagadnienia stanowi wyczerpująco przygotowany wstęp oparty o rzetelną analizę aktualnego piśmiennictwa dotyczący wpływu religii i duchowości na zdrowie, który uzasadnia kierunek prowadzonych analiz. Stanowi wartościowy element rozprawy, doskonale wprowadzający czytelnika w jej tematykę.

W rozprawie Autorka postawiła 1 cel główny oraz 5 celów szczegółowych, które zostały sformułowane w sposób jasny i rzeczowy, dobrany w sposób adekwatny do omawianej w rozprawie tematyki, zebranego materiału i zastosowanej metodologii.

Głównym celem badawczym było ustalenie wpływu życia we wspólnocie zakonnej na kształtowanie się postaw zdrowotnych. Dodatkowe cele to:

1. ocena związku pomiędzy wybranymi cechami socjodemograficznymi: wiek, poziom wykształcenia, narodowość, kraj posługi, lata we wspólnocie, a świadomością postaw prozdrowotnych,
2. zdefiniowanie postaw zdrowotnych osób konsekrowanych,
3. ocena wpływu zamieszkania we wspólnocie zakonnej na rozwój postaw i zachowań związanych ze zdrowiem,
4. analiza wpływu różnych aspektów życia wspólnotowego na kształtowanie się pozytywnych i negatywnych postaw wobec zdrowia wśród Sióstr zakonnych,
5. znalezienie czynników związanych z życiem wspólnotowym mogących mieć wpływ na poprawę dobrostanu osób konsekrowanych.

Do badania włączono grupę 463 sióstr zakonnych pochodzących z 22 narodowości, pracujących w 34 krajach, wśród których przeprowadzono anonimową autorską ankietę dotyczącą stylu życia, zachowań zdrowotnych oraz wpływu poszczególnych elementów życia wspólnotowego na zdrowie. Jednym z elementów walidacji narzędzia badawczego było badanie pilotażowe przeprowadzone na grupie 27 osób konsekrowanych, które nie biorały udziału w badaniu głównym. Badaną populację podzielono na 3 grupy pod względem geograficzno – kulturowym: kraje misyjne, niemisyjne oraz Polskę.

Średnia wieku badanej grupy wynosiła 51,9 lat. Średni czas uczestniczek badania pozostających we wspólnocie zakonnej wynosił ~30 lat. Uczestniczki badania podzielono na trzy grupy wiekowe: 49% uczestniczek było w wieku 18–49 lat, 33% w

wieku 50–64 lata, a 18% uczestniczek miało 65 lat lub więcej. Najmłodsze uczestniczki najczęściej służyły w Polsce (58%), natomiast najstarsze częściej w krajach niemisyjnych (70%). Uczestniczki podzielono na dwie grupy według narodowości (polskie i inne) oraz według kraju służby (Polska, kraje misyjne i niemisyjne).

Szczegółowe wyniki dostępne w pełnym tekście rozprawy doktorskiej stanowią oryginalny wkład naukowy.

Na podstawie uzyskanych wyników Autorka przedstawiła 7 wniosków, które odpowiadają postawionym celom. Wnioski są obszerne i właściwie sformułowane:

1. Wiek jest istotnym czynnikiem, który różnicuje postawy zdrowotne i styl życia. Osoby starsze częściej prezentują pozytywne nawyki zdrowotne, rzadziej doświadczają stresu oraz wyżej oceniają wpływ życia we spólnocie na zdrowie. Wskazuje to tendencję, zgodnie z którą życie zakonne może wspierać pozytywne aspekty procesu starzenia się,
2. Istnieje kulturowo-społeczna zależność pomiędzy samooceną zdrowia Sióstr zakonnych w Polsce, krajach misyjnych i niemisyjnych. Najwyższe oceny wspólnoty jako czynnika wspierającego zdrowie odnotowano wśród Sióstr żyjących w krajach misyjnych,
3. Długość pobytu we wspólnocie oraz wiek wstąpienia do wspólnoty mają wpływ na kształtowanie się nawyków zdrowotnych,
4. Uzyskane wyniki sugerują, że życie we wspólnocie zakonnej wywiera pozytywny wpływ na subiektywne poczucie zdrowia,
5. Elementy duchowe, takie jak modlitwa, rekolekcje oraz te związane z odpoczynkiem są najczęściej wskazywane jako korzystne dla zdrowia,

6. Brak równowagi pomiędzy pracą i odpoczynkiem skutkuje częstszym zgłaszaniem objawów takich jak obniżony nastrój, poczucie lęku i stres. Zjawisko to wiąże się z niższą samooceną zdrowia i wspólnoty jako środowiska promującego prozdrowotne postawy - szczególnie w populacji Sióstr zakonnych posługujących w Polsce,
7. Dobre relacje międzyludzkie, poczucie więzi oraz wspólne mieszkanie we wspólnocie stanowią istotne czynniki sprzyjające lepszemu samopoczuciu psychicznemu i niższemu poziomowi stresu.

W kontekście prezentowanych wyników/wniosków chętnie dopytam Doktorantkę o dwie kwestie:

1. Jak Doktorantka tłumaczy wyższy odsetek sióstr deklarujących prozdrowotny styl życia posługujących w innych krajach niż Polska?
2. Czy Doktorantka posiada dane dotyczące występowania chorób przewlekłych oraz stosowaną farmakoterapię oraz pomiary antropometryczne wśród uczestniczek badania?

Postawione powyżej pytania, wykraczają poza założenia pracy, mają jedynie zaspokoić ciekawość recenzenta i nie wpłyną na moją pozytywną ocenę. Dodatkowo, z obowiązku recenzenta stwierdzam występowanie drobnych błędów stylistycznych/interpunkcyjnych.

Podsumowując, stwierdzam we wniosku końcowym, że rozprawa doktorska Pani magister pielęgniarstwa Pauliny Teodorczyk pt: „Wpływ życia we wspólnocie zakonnej na kształtowanie się postaw zdrowotnych" stanowi interesujący dorobek, dotyczący istotnego zagadnienia, ocenianego w intersującej badanej populacji. Praca została napisana w sposób rzetelny, a Doktorantka wykazała dobre przygotowanie

merytoryczne niezbędne do jej przeprowadzenia. W ocenie recenzenta rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668).

W związku z powyższym składam przed Radą Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. i n. o zdr. Anna Szymańska